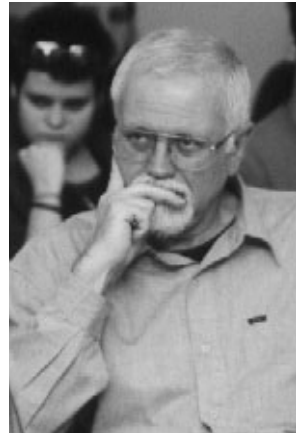


## IN MEMORIAM

*LUST IVÁN EMLÉKÉRE*

A fényképen, amely 2003-ban készült Pécssett, a PTE doktori iskolájának egyik műhelykonferenciáján, Iván *figyel*. Az elmélyült, szenvedélyes figyelemnek ez a gesztusa a páciensekkel, barátokkal, kollégákkal és tanítványokkal való találkozásait éppúgy jellemezte, mint az elméleti kérdések iránti érdeklődését. Az odafigyelésnek a szenvedélyesége és egyúttal gyengédsége – az analitikusnak ez a két vonása az, ami Ferenczi Sándor méltó követőjévé tette Lust Ivánt, mind klinikai munkájában, mind pedig teoretikus törekvéseiben. Ez az, ami lehetővé tette, hogy írásaiban, előadásaiban, szemináriumain megpróbáljon hidat képezni elmélet és empiria, „akadémikus” és „klinikai” pszichoanalízis között. 1997-ben indult a Pécsi Tudományegyetem doktori iskolájának *elméleti* pszichoanalízis programja, amelynek Lust Iván kezdettől fogva oktatója volt, és amelyen a *gyakorlatot* képviselte – persze azt a gyakorlatot, amely az ő felfogása szerint nem vonatkoztathat el sem a tágabb elméleti, sem pedig a történelmi, társadalmi, kulturális összefüggésektől.



Freud és Ferenczi óta természetesen sokat változott a világ. Lust Iván egyike volt azoknak a magyar pszichoanalitikusoknak, akik először figyeltek fel az új fejleményekre, a pszichoanalízis társadalmi és kulturális környezetének radikális megváltozására. Már a hetvenes-nyolcvanas években széles körű tájékozottságra tett szert a pszichoanalitikus szociálpszichológia (elsősorban német nyelvű) irodalmában, a frankfurti iskolához tartozó gondolkodók, és követők, Jürgen Habermas, Alexander Mitscherlich, Klaus Horn, Emil Lorenzer munkáiban. A *Thalassa* legelső számában, 1990-ben jelent

meg „Az elfojtástól a primitív tárgykapcsolatok felé” című fontos tanulmánya, amelyben a szubjektum deformációit vizsgálja a diktatórikus rendszerekben és a „posztindusztriális”, fogyasztói társadalomban. Kilenc évvel később, 1999-ben jelent meg ugyanitt „Vágy és hatalom: a pszichoanalitikus kultúrakritika szükségességéről” címmel egy másik írása, amelyben összefoglalta és továbbgondolta korábbi klinikai és elméleti munkáinak eredményeit. Az elmúlt években is számos előadásában foglalkozott a pszichoanalitikus kultúrakritika témáival, így például az „identitásprotézis” kérdésével, vagy az internet által létrehozott virtuális valóság pszichés következményeinek problémájával.

Hosszú ideig tudtuk, hogy beteg, de mindvégig reménykedtünk felépülésében, s abban, hogy visszatér a doktori iskola oktatói és a *Thalassa* szerzői közé. Most, hogy immár Lust Iván hiányának fájdalmas tényével kell szembenéznünk, csak abban reménykedhetünk, hogy tanítványaiban és követőiben tovább él az általa képviselt szellemiség – a szenvedélyes igazságkeresés, a gyengéd megértés, minden öncélú hatalom és tekintély elutasítása. Ennek a reménynek a jegyében szenteljük a *Thalassa* jelen számát, amely a pszichoanalízis és a társadalomkritika kapcsolatával foglalkozik, Lust Iván emlékének.

Az alábbiakban teljes terjedelmében közöljük azt a Lust Ivánnal készült interjút, amelyet Mihalicz Csilla 2003 őszén készített a *BUKSZ* című folyóirat számára.

*Erős Ferenc*